

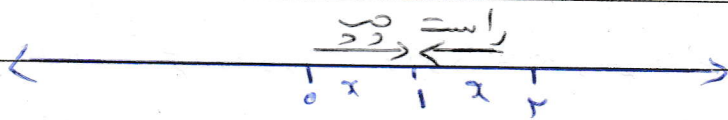
حد و پیوستگی:

میانگین که در ضابطه تابع یعنی در $y = f(x)$ و x متغیر مستقل و y متغیر وابسته است در نتیجه x وابسته است در نتیجه آنکه x شروع با مقادیر

کند و به عددی a نرسد a نزدیک شود به دلیل وابستگی x به y و هم برعکس
 من کند و به عددی a نرسد a نزدیک می شود لذا ما در a در به دنبال این هستیم

که آن x به عددی a نرسد a نزدیک شود و یعنی $f(x)$ به چه عددی نزدیک
 می شود و آن را با $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = ?$ نشان می دهیم

مثال: رفتار تابع $y = x + 1$ را در نزدیکی نقطه $x = 1$ بررسی می کنیم.
حل: رفتار این تابع را در نزدیکی $x = 1$ را به کمک جدول مقادیر بررسی می کنیم.

در واقع x از دو طرف به 1 نزدیک می شود یعنی از راست و چپ از 1 در نتیجه رفتار این تابع را در نزدیکی $x = 1$ به کمک دو جدول مقادیر بررسی می کنیم:

جدول مقادیر برای آن وقتی که x از راست به 1 نزدیک می شود:

x	2	1.75	1.5	1.25	1.2	1.02	1.002
$y = x + 1$	3	2.75	2.5	2.25	2.2	2.02	2.002

با توجه به این جدول وقتی x از راست به 1 نزدیک می شود و یعنی $f(x)$ به عدد 2 نزدیک می شود.

جدول مقادیر برای آن وقتی که x از چپ به 1 نزدیک می شود:

x	0	0.۲۵	0.۵	0.۷۵	0.9	0.99	0.999
$y = x + 1$	1	1.۲۵	1.۵	1.۷۵	1.9	1.99	1.999

با توجه به این جدول وقتی x از صیب عدد ① نزدیک من شود y یعنی $f(x)$ به نزدیک من شود ②

از این دو جدول نتیجه می شود وقتی x به عدد ① نزدیک من شود y یعنی $f(x)$ به عدد ② نزدیک من شود.

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = 2 \Rightarrow \lim_{x \rightarrow 1} (x+1) = 2$$

نکته: اگر $g = f(x)$ یک ضمیمه از درجه n با a باشد

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f(a)$$

قضیه: حد یک تابع در صورت وجود منحصر به فرد است

مقتضای حد:

قضیه: اگر m و b دو عدد حقیقی باشند و $f(x) = mx + b$ باشد

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \lim_{x \rightarrow a} (mx + b) = ma + b$$

قضیه: فرض کنیم $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L_1$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = L_2$ باشد

$$\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = \lim_{x \rightarrow a} f(x) \pm \lim_{x \rightarrow a} g(x) = L_1 \pm L_2$$

قضیه: ۳. اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$ باشد $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) - L] = 0$

قضیه: ۴. اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L_1$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = L_2$ باشد

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = \lim_{x \rightarrow a} f(x) \times \lim_{x \rightarrow a} g(x) = L_1 \times L_2$$

قضیه ۵: اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L \neq 0$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = L \neq 0$ آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{L}{L}$

قضیه ۶: اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$ و $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = L_p \neq 0$ آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = L \cdot L_p$

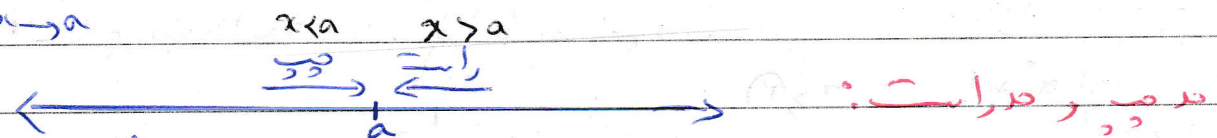
$$\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{\lim_{x \rightarrow a} f(x)}{\lim_{x \rightarrow a} g(x)} = \frac{L_f}{L_g}$$

قضیه ۷: اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$ آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |L|$

$$\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |\lim_{x \rightarrow a} f(x)| = |L|$$

قضیه ۸: اگر $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$ آنگاه $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)|^n = |L|^n$

$$\lim_{x \rightarrow a} \sqrt[n]{f(x)} = \sqrt[n]{L}$$

تعریف حد راست: وقتی x از سمت راست به عدد $x = a$ نزدیک می‌شود اصطلاحاً $\lim_{x \rightarrow a^+}$ به آن حد راست می‌گویند و با نماد زیر نمایش می‌دهیم:

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = ?$$

$x \rightarrow a^+$ دو معنی را نشان می‌دهد: (۱) نشان می‌دهد که از سمت راست به $x = a$ نزدیک می‌شویم (۲) نشان می‌دهد که x هایی که از سمت راست به $x = a$ نزدیک می‌شوند از a بزرگتر هستند

تعریف حد چپ: وقتی x از سمت چپ به عدد $x = a$ نزدیک می‌شود اصطلاحاً به آن حد چپ می‌گویند و با نماد زیر نمایش می‌دهیم:

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = ?$$

$x \rightarrow a$ دو معنی را نشان می‌دهد: (۱) نشان می‌دهد که از سمت چپ به $x = a$ نزدیک می‌شویم (۲) نشان می‌دهد که x ‌هایی که از سمت چپ به

$x = a$ نزدیک می‌شوند از a کوچکتر هستند.

قضیه: $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ وجود دارد اگر و تنها اگر $\lim_{x \rightarrow a^+} f(x)$ و $\lim_{x \rightarrow a^-} f(x)$

وجود داشته و با هم مساوی باشند.

نکته: حد و دراست برای مناسب حد k دمه تابع و در نقاط خاص استفاده می‌شود.

۱- تابع می‌تواند در نقاط مرزی دامنه

$$f(x) = \begin{cases} x^2 + 1 & x > 2 \\ 3x - 2 & x < 2 \end{cases}$$

نقطه مرزی دامنه

۲- تابع قدرمطلق در ریشه عبارت درون قدرمطلق

۳- تابع جیبی در همه اعداد

۴- تابع رادیکالی با فرض زوج در ریشه عبارت زیر رادیکال

$$\lim_{x \rightarrow 3} ([x] + [4-x]) = ?$$

حله:

$$\lim_{x \rightarrow 3^+} (\overbrace{[x]}^3 + \overbrace{[4-x]}^0) = [3]$$

$$x \rightarrow 3^+ \Rightarrow x > 3 \Rightarrow x = 3,1 \Rightarrow [x] = [3,1] = 3$$

$$4-x = 4 - 3,1 = 0,9 \Rightarrow [4-x] = [0,9] = 0$$

$$\lim_{x \rightarrow 3^-} (\overbrace{[x]}^2 + \overbrace{[4-x]}^1) = \boxed{3}$$

$$x \rightarrow 3^- \Rightarrow x < 3 \Rightarrow x = 2.9 \Rightarrow [2.9] = [x] = 2$$

$$4-x = 4-2.9 = 1.1 \Rightarrow [4-x] = [1.1] = 1$$

$$\Rightarrow \lim_{x \rightarrow 3^+} ([x] + [4-x]) = \lim_{x \rightarrow 3^-} ([x] + [4-x]) = 3$$

$$\Rightarrow \lim_{x \rightarrow 3} ([x] + [4-x]) = 3$$

قضیه فشردگی (ساندویچ): فرض کنیم در یک همسایگی محذوف a ،
 $h(x) \leq f(x) \leq g(x)$ و فرض کنیم $\lim_{x \rightarrow a} h(x) = \lim_{x \rightarrow a} g(x) = L$ در این

صورت حد تابع $f(x)$ وقتی $x \rightarrow a$ ، موجود بوده و داریم $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = L$

نکته: $\lim_{x \rightarrow 0} x \left[\frac{1}{x} \right]$ را به کمک قضیه فشردگی بدست آورید.

حل: ما داریم به ازای هر $\epsilon > 0$ ، $(x - \epsilon) \leq [x] \leq x$

$$\frac{1}{x} - \epsilon \leq \left[\frac{1}{x} \right] \leq \frac{1}{x}$$

با ضرب در x داریم نامساوی فوق درآید، با توجه به علامت x ، داریم:

در صورت $x > 0$: $1 - \epsilon x \leq x \left[\frac{1}{x} \right] \leq 1$ $\left. \begin{array}{l} \lim_{x \rightarrow 0} (1 - \epsilon x) = 1 - 0 = 1 \\ \lim_{x \rightarrow 0} 1 = 1 \end{array} \right\}$

در صورت $x < 0$: $1 \geq x \left[\frac{1}{x} \right] \geq 1 - \epsilon x$

از نامساوی های بالا، با استفاده از قضیه فشردگی، نتیجه می شود که هر دو
 و در راستای $x \left[\frac{1}{x} \right]$ وقتی $x \rightarrow 0$ ، برابر 1 است، پس $\lim_{x \rightarrow 0} x \left[\frac{1}{x} \right] = 1$

نکته: به کمک قضیه فشار می توان ثابت کرد:

$$1) \lim_{\theta \rightarrow 0} \frac{\sin \theta}{\theta} = 1$$

$$2) \lim_{\theta \rightarrow 0} \frac{\tan \theta}{\theta} = 1$$

$$3) \lim_{\theta \rightarrow 0} \frac{\theta}{\sin \theta} = 1$$

$$4) \lim_{\theta \rightarrow 0} \frac{\theta}{\tan \theta} = 1$$

$$5) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin mx}{\tan nx} = \frac{m}{n}$$

$$6) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin mx}{\cos nx} = \frac{m}{n}$$

$$7) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\tan mx}{nx} = \frac{m}{n}$$

دالتهای ابهام: عبارتند از: ∞ , 0 , 1 و 0 , $x(+\infty)$, $\frac{\pm\infty}{\pm\infty}$, $\frac{\infty-\infty}{\infty}$

رفع ابهام $\frac{0}{0}$: ابهام $\frac{0}{0}$ در توابع کسری اتفاق می افتد وقتی که هم در صورت و هم در مخرج هر دو صفر شود. برای رفع ابهام $\frac{0}{0}$ ابتدا باید

عامل صفر کننده را شناسایی کنیم که آن a است. a را از هر دو طرف $x - a$ عامل صفر کننده هر دو طرف باید این عامل صفر کننده یعنی $x - a$ را بکنیم

تجزیه، گویا کردن، رادیکالها و یا تقسیم میزبان به میزبان عامل صفر کننده $x - a$ را در صورت و مخرج ظاهر نموده و سپس ساده

می کنیم تا ابهام به طرف شود و جواب جدید آید.

نکته: گاهی اوقات در رفع ابهام $\frac{0}{0}$ از قضیه مقطری استفاده می کنیم.

تذکره: عددهای زیر را محاسبه نکنید.

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt[3]{x} - 1}{x^2 - 2x + 1} = 0$$

$$= \frac{\sqrt[3]{1}-1}{1-9(1)+9} = \frac{1-1}{1-9+9} = \frac{0}{0} \quad (\text{كل من كسره } \rightarrow 1 \Rightarrow x-1 \text{ كسره})$$

ياد آوريں (انتخاب طاق و کسر):

$$a^3 + b^3 = (a+b)(a^2 - ab + b^2)$$

$$a^3 - b^3 = (a-b)(a^2 + ab + b^2)$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt[3]{x} - 1}{x^2 - 4x + 9} \times \frac{\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1}{\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x-1}{(x-1)(x-2)(\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1)}$$

باق و کسر قاضل

$$= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{1}{(x-2)(\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} + 1)} = \frac{1}{(1-2)(\sqrt[3]{1} + \sqrt[3]{1} + 1)} = -\frac{1}{12}$$

ب) $\lim_{x \rightarrow 0} \sqrt{x+4x} - 1 = 0$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{x+4x} - 1}{\sqrt{x+4x} - 1} = \frac{\sqrt{4x} - 1}{\sqrt{4x} - 1} = \frac{x-1}{x-1} = \frac{0}{0} \quad (\text{كل من كسره } \rightarrow 0 \Rightarrow x-0=2)$$

تغيير متغير $x+4x = t \xrightarrow{x \rightarrow 0} t \rightarrow 4x$

$$\lim_{t \rightarrow 4x} \frac{\sqrt{t} - 1}{\sqrt{t} - 1} \times \frac{(\sqrt{t^2} + \sqrt[3]{t} + 1) \times (\sqrt{t} + 1)}{(\sqrt{t^2} + \sqrt[3]{t} + 1) \times (\sqrt{t} + 1)}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 4x} \frac{(\sqrt{t} - 1)(\sqrt{t} + 1)}{(\sqrt{t} - 1)(\sqrt{t^2} + \sqrt[3]{t} + 1) \times (\sqrt{t} + 1)}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 4x} \frac{(\sqrt{t} + 1)}{\sqrt{4x} + 1} = \frac{1+1}{1+1} = 1$$

$$\sqrt[3]{9x^2} = \sqrt[3]{(x^3)^2} = \sqrt[3]{x^6} = x^2 = 14$$

$$x^n - 1 = (x-1)(x^{n-1} + x^{n-2} + \dots + x^2 + x + 1)$$

$$\Rightarrow \lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt[3]{x} - \sqrt{x}}{\sqrt{x} - 1} = 0$$

فواهم از تغییر متغیر استفاده کنیم چون ۳ تا رادیکال با هم داریم و متغیر داریم لذا ک.م.م این فرجه‌ها را در نظر می‌گیریم

$$[2, 3, 3] = 12 \quad \begin{matrix} x = t^{12} \\ \downarrow x \rightarrow 1 \\ t \rightarrow 1 \end{matrix}$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\sqrt[3]{x} - \sqrt{x}}{\sqrt{x} - 1} = \lim_{t \rightarrow 1} \frac{\sqrt[3]{t^{12}} - \sqrt{t^{12}}}{\sqrt{t^{12}} - 1} = \lim_{t \rightarrow 1} \frac{t^4 - t^6}{t^3 - 1} = \frac{1-1}{1-1} = \frac{0}{0}$$

(کدام صفر کننده $t-1$)

$$= \lim_{t \rightarrow 1} \frac{t^4(1-t)}{(t-1)(t^3+t^2+t+1)} = \lim_{t \rightarrow 1} \frac{-t^4(t-1)}{(t-1)(t^3+t^2+t+1)}$$

$$= \frac{-1}{1+1+1+1+1} = -\frac{1}{4}$$

$$\Rightarrow \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \sin x}{x + \sin x} = ?$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \sin x}{x + \sin x} = \frac{0 \sin 0}{0 + \sin 0} = \frac{0}{0}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x \cancel{\sin x}}{\cancel{\sin x} \left(\frac{x}{\sin x} + 1 \right)} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x}{\frac{x}{\sin x} + 1} = \frac{0}{1+1} = \frac{0}{2} = 0$$

$$2) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\tan x \tan^2 x - \tan^3 x}{x^3} = ? \left(\frac{0}{0} \right)$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\tan x \tan^2 x - \tan^3 x}{x^3} = \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\tan x \tan^2 x}{x^3} - \frac{\tan^3 x}{x^3} \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\tan x}{x} \times \frac{\tan^2 x}{x} - \frac{\tan^3 x}{x^3} \right)$$

$$= 1 - 1 = 0$$

$$3) \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{1+\tan x} - \sqrt{1-\sin x}}{x} = ? \left(\frac{0}{0} \right)$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{1+\tan x} - \sqrt{1-\sin x}}{x} \times \frac{\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x}}{\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x}}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 + \tan x - (1 - \sin x)}{x(\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x})} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{x + \tan x + \sin x}{x(\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x})}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\frac{\sin x}{\cos x} + \sin x}{x(\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x})} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x - \sin x \cos x}{x(\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x})}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x (1 - \cos x)}{x \cos x (\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x})} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x (1 - \cos x)}{x \cos x (\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x})}$$

$$= \lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{\sin x}{x} \times \frac{1}{\cos x} \times \frac{1 - \cos x}{x} \times \frac{\sin x}{x} \times \frac{1}{\sqrt{1+\tan x} + \sqrt{1-\sin x}} \right)$$

$$= 1 \times 1 \times \frac{1}{1} \times \frac{1}{1} = 1$$

شروط استعمال مورداستفاده در مثال قبل :

$$\sin^2 \alpha = \frac{1 - \cos 2\alpha}{2} \xrightarrow[\text{نصف}]{\text{تقسیم بر 2}} \sin^2 \frac{\alpha}{2} = \frac{1 - \cos \alpha}{2}$$

$$\Rightarrow 1 - \cos \alpha = 2 \sin^2 \frac{\alpha}{2}$$

$$\cos^2 \alpha = \frac{1 + \cos 2\alpha}{2} \xrightarrow[\text{نصف}]{\text{تقسیم بر 2}} \cos^2 \frac{\alpha}{2} = \frac{1 + \cos \alpha}{2}$$

$$\Rightarrow 1 + \cos \alpha = 2 \cos^2 \frac{\alpha}{2}$$

2.) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \frac{\sin x - \frac{\sqrt{2}}{2}}{x - \frac{\pi}{2}} = ?$

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \frac{\sin x - \frac{\sqrt{2}}{2}}{x - \frac{\pi}{2}} = \frac{\sin \frac{\pi}{2} - \frac{\sqrt{2}}{2}}{\frac{\pi}{2} - \frac{\pi}{2}} = \frac{\frac{\sqrt{2}}{2} - \frac{\sqrt{2}}{2}}{0} = \frac{0}{0}$$

$$x - \frac{\pi}{2} = t \xrightarrow{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} t \rightarrow 0$$

تغییر متغیر

$$x = t + \frac{\pi}{2}$$

$$\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \frac{\sin x - \frac{\sqrt{2}}{2}}{x - \frac{\pi}{2}} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\sin(t + \frac{\pi}{2}) - \frac{\sqrt{2}}{2}}{t}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\sin t \cos \frac{\pi}{2} + \cos t \sin \frac{\pi}{2} - \frac{\sqrt{2}}{2}}{t} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\frac{1}{2} \sin t + \frac{\sqrt{2}}{2} \cos t - \frac{\sqrt{2}}{2}}{t}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\frac{1}{2} \sin t + \frac{\sqrt{2}}{2} (\cot t - 1)}{t} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\frac{1}{2} \sin t - \frac{\sqrt{2}}{2} (1 - \cos t)}{t}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\frac{1}{r} \sin t - \sqrt{r} \sin \frac{t}{r}}{t} = \lim_{t \rightarrow 0} \left[\frac{\frac{1}{r} \sin t}{t} - \frac{\sqrt{r} \sin \frac{t}{r}}{t} \right]$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \left[\frac{1}{r} \left(\frac{\sin t}{t} \right) - \sqrt{r} \left(\frac{\sin \frac{t}{r}}{\frac{t}{r}} \times \frac{\frac{t}{r}}{t} \right) \right]$$

$$= \frac{1}{r} - \sqrt{r} \left(\frac{1}{r} \times 0 \right) = \frac{1}{r} - 0 = \frac{1}{r}$$

2) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\cos \frac{\pi x}{r}}{1-x} = ?$

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\cos \frac{\pi x}{r}}{1-x} = \frac{\cos \frac{\pi}{r}}{1-1} = \frac{0}{0}$$

$$x-1 = t \Rightarrow x = t+1$$

$$\Downarrow x \rightarrow 1$$

$$t \rightarrow 0$$

$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\cos \frac{\pi x}{r}}{1-x} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\cos \frac{\pi}{r} (t+1)}{-t}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\cos \left(\frac{\pi}{r} t + \frac{\pi}{r} \right)}{-t} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\cos \frac{\pi}{r} t \cos \frac{\pi}{r} - \sin \frac{\pi}{r} t \sin \frac{\pi}{r}}{-t}$$

$$= \lim_{t \rightarrow 0} \frac{-\sin \frac{\pi}{r} t}{-t} = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{\sin \frac{\pi}{r} t}{\frac{\pi}{r} t} = \frac{\pi}{r}$$